

til en endelig Afgørelse, og navnlig tror jeg, at der maa gøres noget Arbejde for at oplyse de Herrer i Højre om, at Tiden er løben saa langt fra dem, at de have glemt deres egne Standpunter i denne Sag, og hvad de tidligere have været villige til at gaa ind paa. Særlig har den ærede Ministers Modtagelse af denne Sag forundret mig. Den ærede Ministers Udtalelser i Gaar, i alt Fald i Begyndelsen af hans Foredrag, kunde jo ikke opfattes anderledes, end at han overhovedet ikke kunde hde sin positive Medvirkning til denne Sag for paa et langt senere Trin. Jeg vil minde den ærede Minister om, hvorledes han optraadte i Fjor, og erindre ham om, at Forelæggelsen af dette Lovforslag er en ligefrem naturlig Udsvilling af den Forhandling, vi havde med den ærede Minister i Fjor. Da diskuterede vi her et Forslag om Afhændelse af Præstegaardsjorderne og disses Udskytning til Husmandslobder uden Forbindelse med den almindelige Præstelønningslov. Dertil svarede saa den ærede Kultusminister, at han var villig til at forhandle paa det da foreliggende Grundlag, gaaende ud fra den Grundtæning, at der skulde ydes de paagældende Præstefald fuldt Bederlag for den Jord, de maatte afstaa. Det gik Forslagsstillerne ogsaa ud fra i Fjor. Der kunde altid blive Strid om, hvad man forstaa ved fuldt Bederlag, men i Princippet var man for saa vidt enig. Den ærede Minister søjede da til, at ønskede man billigere Billaar for at tilvejebringe Husmandslobder, saa maatte man foretage denne Sag i Forbindelse med en almindelig Præstelønningslov. Da var han altsaa villig til at arbejde paa Grundlag af at sætte Sagen i Forbindelse med en almindelig Præstelønningslov og derigennem vinde billigere Billaar for Husmandslobders Tilvejebringelse end det, vi her have været enige om at betragte som fuldt Bederlag. Som en ligefrem Følge af dette Ministersens Svar i Fjor foreligger altsaa Forslaget nu som et Forsøg paa at tilvejebringe Betingelserne for at udstykke Præstegaardsjorderne til Husmandslobder og, maa jeg sige til, tillige som et Forsøg paa, om det nu var muligt at optage en Forhandling om en mere almindelig organisatorisk Lov. Saa sagde Ministeren, at en Sag som denne kan ikke improviseres. Sa, deri er jeg ogsaa fuldstændig enig med Ministeren. Derjom det var en ny Sag, derjom det var et Anliggende, som vi paa en Gang havde grebet og taget Initiativet til, saa vilde det utvivlsomt kun kunne ske under Karakteren af en Forespørgsel til Ministeren eller i hvert Fald af et Forsøg paa at rejse en Diskussion om et saadant

Anliggende, men her foreligger jo noget ganske andet. Her foreligger i det mindste en Menneskealders Arbejde paa en Sag, som tidligere har været saa gennemdebatteret, at man gerne kunde kalde den uddebatteret, og som kun venter paa den sidste Haand paa Bærket. Hvad den højtærede Minutrente mente med dette, at Sagen ikke kunde improviseres, antydede han ved en Udtalelse, som man i alt Fald maatte forstaa saaledes, at de paagældende kirkelige Autoriteter burde høres forinden. Han sigtede til, at i 1868 havde der været en Kirkekommission, der havde behandlet denne Sag, og paa Basis deraf blev det første Regeringsforslag — nej, ikke det første, men det andet eller det tredje, tror jeg — forelagt for Rigsdagen. Jeg tror nu, at ogsaa tidligere Regeringer baade før den Tid og ogsaa senere have været stærke nok til at frigøre sig fra denne efter den meget ærede Ministers Mening altsaa formodentlig nødvendige Forberedelse, og jeg har det Indtryk, at lader man sig binde af disse Henhvi saa vil en Reform paa dette Omraade efter al Sandsynlighed blive umulig. Den meget ærede Minister sagde saa, at Kirken — og jeg forstod ved dette Udtryk nærmest Sagen set fra Gæstlighedens Synspunkt — havde ikke nu mere den Trang til en saadan Reform, som den har haft tidligere, og den meget ærede Minister nævnte da, at der nu ad administrativ Vej var tilvejebragt en Regulering af Embederne, en Ordning af Pensionsvæsenet, og jeg kan maasse sige til, at der er tilvejebragt et Kirkeraad, som kan blive en Stopper for Fordringer om Reformen ud over det, som Gæstligheden forlanger. Jeg tror imidlertid, at denne Betragtning kan en Minister her til Lands ikke i Længden opretholde. Det, at sige, at man ad administrativ Vej, altsaa uden Rigsdagens Samtykke, har foretaget, hvad man kan vente, at Gæstligheden vil sætte Pris paa, og saa for Resten lade de øvrige Ønsker fra Befolkningens Side hvile, er en, hvad jeg vil kalde saa lavsmæssig — eller i Haandværker sproget er der et Ord, der hedder „almftig“ — Betragtning, at jeg er overbevist om, at en konstitutionel Minister kan og maa ikke kunne opretholde den. Krævet paa at inddrage de kirkelige Anliggender under Lovgivningsmagtens Omraade maa være en Opgave og ikke alene en kirkelig, men en borgerlig og politisk Opgave for enhver Regering. Jeg skal her kun minde om dette, at Grundloven foreskriver, at samtlige Statens Indtægter og Udgifter optages paa det aarlige Finanslovsforslag, og den ærede Minister var jo i sine Udtalelser i Gaar udtrykkelig enig med os